

บทที่ ๕

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาปัญหาเกี่ยวกับการเลือก การผลิตและการใช้สื่อการสอนของครู โรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดบุรีรัมย์
๒. เพื่อศึกษาการใช้แหล่งบริการเกี่ยวกับการสอนและแหล่งชุมชนของครู ระดับประถมศึกษาในจังหวัดบุรีรัมย์
๓. เพื่อสำรวจความต้องการ ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของครู ผู้บริหาร โรงเรียน ผู้บริหารการศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงและดำเนินการด้านสื่อการสอนในจังหวัดบุรีรัมย์

วิธีดำเนินการวิจัย

๑. กลุ่มตัวอย่าง ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ครูที่กำลังปฏิบัติงาน อยู่ในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน ๒๓๖ คน ผู้บริหารโรงเรียน ๑๑๘ คน ผู้บริหารการศึกษาระดับจังหวัด ๑ คน ระดับอำเภอ ๕ คน และเทศบาล ๑ คน รวมกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งสิ้น ๓๖๑ คน
๒. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ใช้แบบสอบถาม ๒ ชุด และการสัมภาษณ์ ผู้บริหารการศึกษาระดับจังหวัด ระดับอำเภอและเทศบาล

แบบสอบถามของครูประถมศึกษา แบ่งออกเป็น ๓ ตอนคือ

- ตอนที่ ๑ เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม
- ตอนที่ ๒ เกี่ยวกับสถานภาพการได้มา การเตรียม การผลิต และการใช้สื่อการสอน
- ตอนที่ ๓ เกี่ยวกับปัญหา อุปสรรคและความต้องการในการปรับปรุงในด้านสื่อการสอน

แบบสอบถามของผู้บริหารโรงเรียน แบ่งออกเป็น ๓ ตอน คือ

- ตอนที่ ๑ เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม
- ตอนที่ ๒ เกี่ยวกับสถานภาพของสื่อการสอนที่มีในโรงเรียน
- ตอนที่ ๓ เกี่ยวกับความคิดเห็นทั่ว ๆ ไปเกี่ยวกับสภาพของโรงเรียน การนำสื่อการสอนมาใช้ในการเรียนการสอนในระดับประถมศึกษา

แบบสัมภาษณ์สำหรับผู้บริหารการศึกษาระดับจังหวัดและระดับอำเภอ แบ่งออกเป็น ๒ ตอนคือ

- ตอนที่ ๑ เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม
- ตอนที่ ๒ ความคิดเห็นต่าง ๆ ในการนำสื่อการสอนมาใช้ในการเรียนการสอนระดับประถมศึกษา

๓. การวิเคราะห์ข้อมูล จำแนกกลุ่มตัวอย่างประชากรแต่ละประเภท แล้วหาความถี่ของผู้ตอบแบบสอบถามในแต่ละข้อ แล้วหาค่าสถิติดังนี้

๑. เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้ค่าร้อยละ
๒. เกี่ยวกับการเลือก การได้มา การผลิตและการใช้สื่อการสอน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า ใช้หาค่า $\bar{X}$ และ S.D
๓. สภาพของสื่อในโรงเรียน ใช้ค่าร้อยละ
๔. สำหรับคำถามแบบปลายเปิด และข้อมูลรายละเอียดที่ได้จากการสัมภาษณ์ สอบถาม ได้รวบรวมเป็นหัวข้อ สรุปแล้วเรียงลำดับตามที่คุณตอบแบบสอบถามตอบมากน้อยตามลำดับ

สรุปผลการวิจัย

๑. ประสบการณ์และความรู้ทางโสตทัศนศึกษา

ครูประถมศึกษาส่วนใหญ่ เคยใช้สื่อการสอนประกอบการสอนด้วยตนเอง เคยเห็นการใช้สื่อการสอนประกอบการสอน เคยได้รับการอบรมการผลิตและการใช้สื่อการสอน เคยศึกษาหาความรู้เรื่องสื่อการสอน เคยเรียนบางวิชาในสถานศึกษา มาบ้างพอสมควร แต่ไม่มีใครเรียนจบทางค่านี้นี้มาโดยตรง ผู้บริหารโรงเรียนและผู้บริหารการศึกษา ระดับจังหวัด ระดับอำเภอและเทศบาล เคยได้รับการอบรมการผลิตและการใช้สื่อการสอนเป็นส่วนใหญ่ เคยศึกษาบางวิชาในสถานศึกษา แต่ไม่มีใครเรียนจบมาทางค่านี้นี้โดยตรงเช่นกัน

๒. วิธีการได้มาของสื่อการสอน

ครูประถมศึกษาส่วนใหญ่ ใช้เงินส่วนตัวซื้อสื่อการสอนด้วยตนเองมาก ให้นักเรียนช่วยกันหาวัสดุในท้องถิ่นมาแล้วช่วยกันผลิตสื่อการสอนไว้ใช้ วัสดุที่ใช้ผลิตสื่อการสอนนั้น ส่วนใหญ่เป็นวัสดุที่หาได้ง่ายในท้องถิ่น ราคาไม่แพง เช่น ต้นไม้ ใบไม้ ผลไม้ชนิดต่าง ๆ รวมทั้งหิน ก้อนหิน ก้อนกรวด หวาย อิฐ แร่ชนิดต่าง ๆ และเมล็ดพืชต่าง ๆ เป็นต้น

๓. เกี่ยวกับการผลิตสื่อการสอน

ครูจะผลิตสื่อการสอนโดยคำนึงถึงเนื้อหาวิชา แผนการสอน คู่มือครู วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม สถิติปัญหาและความต้องการของผู้เรียนเป็นหลัก และวัสดุที่ใช้จะต้องเป็นวัสดุที่หาได้ง่ายในท้องถิ่น มีราคาถูก หรืออาจเป็นเศษวัสดุต่าง ๆ แต่ต้องมีคุณภาพดี เก็บไว้ใช้ได้ยาวนาน

๔. เกี่ยวกับการใช้สื่อการสอน

ครูส่วนใหญ่ใช้สื่อการสอนในกลุ่มวิชาทักษะ กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย กลุ่มการทำงานและพื้นฐานวิชาชีพเป็นหลัก โดยจะใช้สื่อการสอนเพื่อเป็นการนำเข้าสู่บทเรียน อธิบายเนื้อหาในบทเรียน สรุป และทบทวนบทเรียน สื่อการสอนประเภทวัสดุที่ใช่มากที่สุดได้แก่ กระดานดำและชอล์ก รองลงมาได้แก่ บัตรคำ บัตรประโยค ของจริงและหนังสือแบบเรียนต่าง ๆ

สื่อการสอนที่ครูไม่ใช้เลยได้แก่ ใค้ออกครามา (เวทิจำลองชีวิต) พิพิธภัณฑ์โรงเรียน ภาพโปรงใส สไลด์ ฟิล์มสตริป ฟิล์มภาพยนตร์และแผ่นเสียง เป็นต้น สื่อการสอน ประเภทเครื่องมือต่าง ๆ เช่น วิทยุ เครื่องบันทึกเสียง ครูใช้น้อย ส่วนที่เป็นเครื่องฉายต่าง ๆ รวมทั้งแผ่นเสียง ครูใช้น้อยที่สุด สื่อการสอนประเภทกิจกรรมที่ครูใช้มาก ได้แก่การร้องเพลงประกอบบทเรียน ร้องลงมาคือ การสาธิต การทดลอง การแสดง บทบาทสมมติ การเล่นเกมสื่ เป็นต้น หลังจากการใช้สื่อการสอนประกอบบทเรียนแล้ว ครูส่วนใหญ่ใช้คำถามสั้น ๆ เพื่อถามความเข้าใจในเนื้อหาวิชาที่เรียน สังเกตผลการ ใช้สื่อการสอนโดยดูจากความสนใจของนักเรียน ใช้แบบฝึกหัดเพื่อประเมินผลการเรียน ของนักเรียน เป็นต้น

๕. ปัญหาและอุปสรรคในการใช้สื่อการสอน

ปัญหาที่ครูส่วนใหญ่พบมากที่สุดคือ ทางโรงเรียนไม่มีงบประมาณเพื่อจัดหา สื่อการสอน สื่อการสอนมีน้อยบางอย่างไม่มีเลย ขาดสิ่งอำนวยความสะดวกในการใช้ สื่อการสอนในห้องเรียน ขาดเจ้าหน้าที่คอยให้คำแนะนำในการผลิตและการใช้สื่อการ สอน ต้องสอนหนักอยู่แล้วจึงไม่มีเวลาผลิตสื่อการสอน นักเรียนในแต่ละห้องมีมากเกินไปไม่สะดวกต่อการใช้สื่อการสอน ไม่ทราบแหล่งบริการเกี่ยวกับสื่อการสอน เป็นต้น

๖. ความต้องการในการปรับปรุง

ครูส่วนใหญ่ต้องการให้มีการจัดสรรงบประมาณเพื่อจัดหาสื่อการสอนโดย เฉพาะ ให้ทางราชการจัดหาสื่อการสอนที่มีราคาแพง ที่ครูผลิตเองไม่ได้มอบให้แก่ โรงเรียนต่าง ๆ ต้องการให้ผู้บริหารโรงเรียนเห็นคุณค่าและความสำคัญของสื่อการ- สอน สนับสนุนให้มีการใช้สื่อการสอนให้มากขึ้น จัดให้มีห้องสำหรับผลิตและเก็บสื่อ การสอนโดยเฉพาะ อยากให้มีการจัดอบรมการผลิตและการใช้สื่อการสอน ให้ครูมีโอกาส ได้แสดงความคิดเห็นและความต้องการในการใช้สื่อการสอนบ้าง ครูส่วนใหญ่ต้องการมี ความรู้เรื่องเกี่ยวกับการผลิตสื่อการสอนราคาเขาจากเสาวิศุขหรือจากวิศุขที่หาได้ง่าย ในท้องถิ่น ต้องการมีความรู้เพิ่มเติมในเรื่องการสาธิต การประดิษฐ์ตัวอักษร การซ่อม บำรุงรักษาเครื่องมือและสื่อการสอน บทเรียนโปรแกรม การสอนเป็นทีม การสอนแบบ ศูนย์การเรียน การตัดและพับกระดาษและการใช้เครื่องฉายต่าง ๆ เป็นต้น

๗. สถานภาพของสื่อการสอนในโรงเรียน

โรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดบุรีรัมย์รับหนังสือพิมพ์รายวัน ไทยรัฐ และเคลนิวส์เป็นส่วนใหญ่ ส่วนวารสารที่รับมากที่สุดคือ วารสารการศึกษาประชาบาล ประชาศึกษาและมิตรครู สื่อการสอนประเภทเครื่องมือที่มีสภาพใช้ได้ดีและมีมากที่สุดคือ เครื่องรับวิทยุ รองลงมาได้แก่ เครื่องบันทึกเสียง ไมโครโฟน เครื่องขยายเสียง และเครื่องอัดสำเนา ส่วนเครื่องฉายต่าง ๆ ไม่มีโรงเรียนใดยังมีใช้เลย สื่อการสอนประเภทวัสดุที่มีมากที่สุดได้แก่ บัตรคำ รองลงมาได้แก่ รูปภาพ กระดานดำ ภาพโปสเตอร์ ภาพพลิก ป้ายนิเทศและบทเรียนสำเร็จรูปตามลำดับ ส่วนวัสดุที่ใช้กับเครื่องฉายประเภทต่าง ๆ นั้นไม่มีเลย

๘. ความคิดเห็นโดยทั่วไปของผู้บริหารโรงเรียนและผู้บริหารการศึกษา

สภาพของโรงเรียนโดยทั่วไปชำรุดทรุดโทรมและตั้งอยู่ในท้องถิ่นที่กันดาร แห้งแล้ง การคมนาคมไม่ค่อยสะดวก ครูส่วนใหญ่เห็นคุณค่าและความสำคัญของสื่อการสอนและมีความต้องการที่จะใช้สื่อการสอน แต่ไม่มีสื่อการสอน ไม่ทราบแหล่งบริการค่านสื่อการสอน ไม่ทราบวิธีผลิตสื่อการสอนจากวัสดุในท้องถิ่น ไม่ทราบวิธีผลิตและใช้สื่อการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ ถึงแม้ว่าจะเคยได้รับการอบรมบ้างแล้วก็ตาม แต่ก็ยังใช้สื่อการสอนไม่ได้ดี เพราะการขาดแคลนนั่นเอง ครูและผู้บริหารส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าวิทยาลัยครูบุรีรัมย์น่าจะได้มีบทบาทในการช่วยเหลือโรงเรียนในท้องถิ่น โดยจัดให้มีศูนย์สื่อการสอนเพื่อให้บริการแก่โรงเรียนต่าง ๆ จัดการอบรมการปฏิบัติการค่านสื่อการสอน จัดอาจารย์ที่มีความสามารถความชำนาญค่านสื่อการสอน ออกเยี่ยมเยียนเพื่อไปคำแนะนำและช่วยเหลือครูในเรื่องสื่อการสอน รวมทั้งการแจกจ่ายสื่อการสอนบางอย่างให้แก่โรงเรียนด้วย ทางราชการเห็นคุณค่าของสื่อการสอนแต่ช่วยเหลือได้ไม่เต็มที่เพราะขาดงบประมาณ ต้องใช้งบประมาณเพื่อปรับปรุงด้านอื่นที่เร่งด่วนและสำคัญกว่า จึงมีงบประมาณพอที่จะแบ่งเป็นค่าวัสดุให้แก่กลุ่มโรงเรียนต่าง ๆ กลุ่มละ ๕๐๐ บาทต่อปี ซึ่งนับเป็นมูลค่าที่น้อยมาก โดยจัดซื้อวัสดุต่าง ๆ แจกจ่ายไปยังกลุ่มโรงเรียนต่าง ๆ ครูจะใช้เวลาที่มาร่วมประชุมกลุ่มประจำเดือนผลิตสื่อการสอนร่วมกันโดยมีครูที่มีความสามารถเฉพาะหรือเคยได้รับการอบรม

เป็นผู้แนะนำ แล้วแบ่งสื่อการสอนที่ผลิตได้ไปใช้ตามโรงเรียนต่าง ๆ ส่วนสื่อการสอนที่มีจำนวนจำกัด มีราคาแพงหรือหาได้ยาก จะเก็บไว้ที่โรงเรียนของประธานกลุ่ม เมื่อโรงเรียนใดต้องการใช้ ก็ไปขอยืมมาใช้ได้ แต่ก็ประสบปัญหาตรงที่ว่า โรงเรียนอยู่ห่างไกลกันมาก การเดินทางไปมาติดต่อกันลำบาก การขนย้ายสื่อการสอนทำได้ยาก และการให้บริการไม่ค่อยดีเท่าที่ควร อีกทั้งครูไม่เห็นคุณค่าหรือความสำคัญของสื่อชนิดนั้น ๆ ครูจึงไม่ยืมสื่อการสอนไปใช้

อภิปรายสรุป

จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้จะพบว่า ครูส่วนใหญ่ประสบปัญหาในการใช้สื่อการสอนเป็นต้นว่า การขาดแคลนสื่อการสอน การขาดแคลนวัสดุที่จะใช้ผลิตสื่อการสอน การขาดความรู้ความชำนาญและประสบการณ์ในการผลิตสื่อการสอน ปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้ถ้าทุกฝ่ายร่วมกันแก้ปัญหาก็จะช่วยให้ปัญหาต่าง ๆ ดังกล่าวมาแล้วเบาบางลงไปได้

ปัญหาส่วนใหญ่อยู่ที่ตัวครูผู้สอนเอง ถึงแม้ว่าครูจะเคยได้รับการอบรมการผลิตและการใช้สื่อการสอนมาบ้างแล้วก็ตาม แต่ก็เป็นส่วนน้อย โอกาสที่ครูทุกคนจะใช้สื่อการสอนประกอบการเรียนการสอนมีน้อยมาก เพราะการขาดแคลนสื่อการสอน การขาดแคลนวัสดุที่จะมาใช้ผลิตสื่อการสอน อีกทั้งครูเองก็มีชั่วโมงสอนมากอยู่แล้ว และต้องทำงานธุรการ งานบริการชุมชนบ้านอื่น ๆ อีกมากมาย จึงไม่มีเวลาที่จะผลิตและใช้สื่อการสอนได้อย่างเต็มที่ ปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้จะแก้ไขได้ เช่น เพิ่มอัตราครูเพื่อให้ครูมีเวลาสอนน้อยลง หรือพยายามหาเงินสนับสนุนเพื่อจัดหาสื่อการสอนและวัสดุต่าง ๆ แต่ที่น่าจะปรับปรุงแก้ไขมากที่สุดคือ ตัวครู ทำอย่างไรครูจึงจะใช้สื่อการสอนให้มากกว่านี้ ครูเคยได้รับการอบรมการผลิตและการใช้สื่อการสอนมาบ้างแล้ว ครูอ้างว่าขาดแคลนสื่อการสอน ครูอ้างว่ามีชั่วโมงสอนมากอยู่แล้ว จึงไม่ค่อยได้ผลิตและใช้สื่อการสอน ถ้าหากแก้ปัญหาดังกล่าวมาแล้ว เช่น จัดให้มีสื่อการสอนให้มาก ๆ ใช้เพียงพอลดชั่วโมงสอนของครูให้น้อยลง ผู้วิจัยคิดว่า ครูอาจจะใช้สื่อการสอนเพิ่มขึ้นบ้างหรืออาจจะไม่ค่อยใช้สื่อการสอนอยู่เหมือนเดิมก็ได้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าครูไม่เห็นความสำคัญ

และความจำเป็นของสื่อการสอน ครูอาจเห็นว่าการสอนแบบบรรยายหรือให้นักเรียน
 อ่านตาม อ่านบนกระดานดำ เรียนตามลำพัง หรือทำแบบฝึกหัดแบบทดสอบ เป็นความ
 สะดวกสบายของครูอย่างยิ่ง วิธีการของครูดังกล่าวแล้วอาจจะไม่ให้ผลทางการศึกษา
 ก็เท่าไรนัก ครูที่จบการศึกษาไปใหม่ ๆ หรือครูที่ได้รับการอบรมไปใหม่ ๆ จะกระตือ
 รือร้นในการใช้สื่ออยู่ระยะหนึ่ง หลังจากนั้นก็ใช้สื่อการสอนน้อยลงหรือไม่ค่อยใช้อีกเลย
 คงกลับมานิยมวิธีสอนแบบเดิมดังที่เคยปฏิบัติมา ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าครูไม่จำเป็นต้อง
 ใช้สื่อการสอนตลอดไปทุกวิชา ครูเองน่าจะพิจารณาว่าวิชาใด เรื่องใด ควรจะใช้สื่อ
 การสอนชนิดใด ใช้เพื่อวัตถุประสงค์ใด ถ้าใช้สื่อการสอนหมดทุกวิชา ทุกเรื่อง บางที
 อาจจะทำให้นักเรียนเบื่อหน่าย ไม่สนใจบทเรียนก็ได้ ผู้วิจัยไม่เห็นด้วยกับการแจกจ่าย
 สื่อการสอนให้แก่โรงเรียนต่าง ๆ เท่าใดนัก เพราะเท่าที่เคยประสบมา โรงเรียน
 จะขอรับบริจาคสื่อการสอนจากวิทยาลัยครูเพื่อไปเป็นเครื่องประดับห้องเรียน หรือ
 เพื่อส่งเสริมการประกวดโรงเรียนเท่านั้น หลังจากนั้นก็เก็บไว้บนตั่ง หรือหิ้งไว้ตาม
 มุมห้องต่าง ๆ โดยไม่เคยนำออกมาใช้อีกเลย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าครูเองไม่ทราบ
 ว่าจะใช้สื่อการสอนนั้น ๆ อย่างไร อาจจะไม่เห็นคุณค่าของสื่อการสอน หรืออาจ
 ไม่ตรงกับเนื้อหาวิชาก็ได้ ครูไม่มีความสนใจในสื่อการสอนเหล่านั้น ไม่อยากนำออก
 มาใช้เพราะครูไม่ได้ผลิตขึ้นเอง ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าสื่อการสอนที่ดีนั้น ไม่จำเป็นต้อง
 จะต้องมีราคาแพงเสมอไป ข้อสำคัญอยู่ที่ว่า สามารถใช้ได้ตรงตามวัตถุประสงค์
 หรือไม่และสามารถผลิตหรือใช้ได้อย่างง่าย ๆ หรือไม่ บางทีต้นทุนมันเกินความ
 ใฝ่ง่าย ๆ เพื่อใช้สำหรับเป็นสื่อการสอนเรื่องพืชของครูในห้องถักกันดาร อาจจะมี
 คุณค่ามากกว่าฟิล์มภาพยนตร์เรื่องพืชที่มีราคาแพง ๆ ก็ได้ ข้อสำคัญอยู่ที่ว่า ครูจะ
 ใช้สื่อการสอนจากวัสดุต่าง ๆ ที่ผลิตและหามาได้อย่างง่าย ๆ กับเรื่องอะไร ใช้ใน
 โอกาสใดและครูใช้เป็นหรือไม่เท่านั้น

วิทยาลัยครูบุรีรัมย์ ควรจะมีบทบาทอย่างยิ่งในการสนับสนุนและส่งเสริมให้
 ครูใช้สื่อการสอน เป็นต้นว่า จัดให้มีศูนย์บริการสื่อการสอนสำหรับครูชั้น จัดการอบรม
 และปฏิบัติการเกี่ยวกับการผลิตและการใช้สื่อการสอน จัดให้อาจารย์ที่มีความสนใจและ
 ความรู้ความสามารถในการผลิตและการใช้สื่อการสอนออกเยี่ยมโรงเรียนต่าง ๆ เพื่อ

ให้ความช่วยเหลือ ให้คำแนะนำปรึกษาในการผลิตและใช้สื่อการสอน และที่สำคัญก็คือ อาจารย์วิทยาลัยครูบุรีรัมย์ เองน่าจะปลูกฝังนิสัยการใช้สื่อการสอนให้กับนักศึกษาให้มากที่สุด โดยอาจารย์ใช้สื่อการสอนประกอบการเรียนการสอนให้มาก พยายามใช้สื่อการสอนอย่างง่าย ๆ ที่หาได้ในท้องถิ่น แทนที่จะสอนแบบบรรยายเป็นส่วนใหญ่ดังปฏิบัติอยู่ในปัจจุบันนี้ ควรให้นักศึกษาได้ฝึกฝนการผลิตและการใช้สื่อการสอนให้มาก เมื่อนักศึกษาเหล่านี้สำเร็จการศึกษาไปเป็นครูจะได้จัดทำเอาแบบอย่างและเทคนิคการใช้สื่อการสอนของอาจารย์ต่าง ๆ ไปใช้ด้วย

การแก้ปัญหาการขาดแคลนสื่อการสอนที่น่าจะทำได้อีกประการหนึ่งก็คือ การจัดให้มีศูนย์สื่อการศึกษาขึ้น เท่าที่ครูเคยปฏิบัติมานั้นได้จัดให้มีที่เก็บสื่อการสอนระดับกลุ่มขึ้น โดยนำสื่อการสอนที่หายาก มีราคาแพง เก็บไว้ที่โรงเรียนประธานกลุ่ม แล้วครูคนอื่นไปยืมมาใช้ แต่ก็ประสบปัญหาตรงที่ว่าครูมักจะไม่ค่อยยืมมาใช้ อาจเป็นเพราะความยากลำบากในการขอใช้บริการตั้งได้กล่าวมาแล้วก็ได้ การแก้ปัญหานี้ ที่น่าจะกระทำได้ผลจริงจัง ๆ ก็คือการจัดห้องสื่อการสอนขึ้นในโรงเรียนต่าง ๆ อาจจะใช้มุมใดมุมหนึ่งของห้องพักครู ห้องสมุด หรือห้องครูใหญ่เป็นที่เก็บสื่อการสอนก็ได้ แต่ถ้าโรงเรียนใดมีห้องเรียนเหลือพอที่จะใช้จัดเป็นห้องผลิตและเก็บสื่อการสอนได้ก็ควรที่จะยิ่งจัดจัดหาวัสดุ เพื่อให้ครูผลิตสื่อการสอนขึ้นใช้เอง สื่อการสอนที่ผลิตขึ้นมาแล้วก็อาจจะเก็บไว้ใช้ในครั้งต่อไปได้ด้วย

ผู้บริหารการศึกษาทั้งระดับโรงเรียน เทศบาล อำเภอและระดับจังหวัดควรให้การสนับสนุนให้ครูใช้สื่อการสอนมากกว่านี้ โดยการจัดหาวัสดุต่าง ๆ มาให้ อำนวยความสะดวกในการใช้สื่อการสอน ให้ความช่วยเหลือและคำแนะนำในการใช้สื่อการสอน วัสดุที่ใช้ในการผลิตสื่อการสอนนั้นควรจะใช้วัสดุที่หาได้ง่ายในท้องถิ่นและมีราคาถูกตั้งได้กล่าวมาแล้วข้างต้น ส่วนวัสดุที่จำเป็นต้องซื้อหามาทางโรงเรียนจะต้องเป็นผู้จัดหามาให้ อาจจะหาเงินโดยขอรับบริจาคจากผู้มีจิตศรัทธา การจัดงานศิษย์เก่า หรืองานโรงเรียนเป็นต้น อีกประการหนึ่งเป็นที่น่ายืนยันคือว่า คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติได้เล็งเห็นความสำคัญของสื่อการเรียนการสอน จึงได้จัดสรรงบประมาณเพื่อสื่อ

การสอน เพื่อการจัดหาวัสดุต่าง ๆ ให้แก่โรงเรียนทั่วประเทศโดยเฉลี่ยให้เป็นค่าวัสดุ
การศึกษา ในอัตรา ๑๕ บาทต่อจำนวนนักเรียน ๑ คน ผู้วิจัยคิดว่าถ้าหากผู้บริหารการ
ศึกษา มองเห็นคุณค่าของสื่อการสอนจริง ๆ แล้ว น่าจะได้ใช้เงินดังกล่าวเพื่อจัดหา
สื่อการสอนจริง ๆ แทนที่จะไปปรับปรุงค่านอื่น ๆ ก็จะสามารถช่วยแก้ปัญหาการขาด
แคลนสื่อการสอนได้ อีกประการหนึ่ง วิธีการหาสื่อการสอนหรือวัสดุต่าง ๆ ที่จะนำมา
ใช้เป็นสื่อการสอนในโรงเรียนประถมศึกษาที่ห่างไกลจากตัวเมืองได้นั้นก็คือ การขอ
ความร่วมมือจากประชาชนในท้องถิ่นที่เข้าไปทำงานในกรุงเทพฯ ดังจะเห็นได้จาก
ทุก ๆ ปีว่า หนุ่มสาวในท้องถิ่นดังกล่าวแล้วจะกลับไปเยี่ยมบ้านในเทศกาลวันสำคัญ
ต่าง ๆ เช่น วันตรุษจีน วันขึ้นปีใหม่ หรือวันสงกรานต์ เป็นต้น คณะบุคคลดังกล่าว
จะถือโอกาสนี้รวมกลุ่มกัน นำผ้าป่าหรือกฐินไปทอดถวายที่วัดในหมู่บ้านด้วย ผู้บริหาร
โรงเรียนน่าจะถือโอกาสนี้ขอความร่วมมือจากหนุ่มสาวซึ่งเป็นศิษย์เก่าของโรงเรียน
ให้เห็นความสำคัญของโรงเรียนโดยรวมบริจาคเงินหรือสื่อการสอนควบคู่ไปกับการ
ทำบุญทางศาสนา ก็จะได้กุศลและเป็นประโยชน์ต่อโรงเรียนด้วย

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย